

آشنایی با پاره‌ای از مفاهیم و اصطلاحات تجاری و اقتصادی

Cost, Insurance and Freight
(named port of destination)/ CIF

قیمت کالا، بیمه و کرایه تا بندر مقصد (نام
بندر مقصد) / سی. آی. اف. / سیف

شرایطی است در قرارداد فروش بین‌المللی که طبق آن فروشنده کالا را روی عرشه کشتی در بندر بارگیری تحویل می‌دهد و حق بیمه و کرایه حمل آنرا تا بندر مقصد تعیین شده می‌پردازد.

باشد. با توجه به مراتب اشاره شده طبق شرایط CIF، مسئولیت فروشنده در قبال کالا هنگامی خاتمه می‌پذیرد که آنرا به صورت بیمه شده در روی عرشه کشتی در اختیار متصدی حمل و نقل (شرکت کشتیرانی) قرار دهد. از این لحظه به بعد مسئولیت کالا با خریدار خواهد بود. به عبارت دیگر، کالا به مسئولیت خریدار حمل می‌شود، منتهی فروشنده مسئول پرداخت کرایه حمل و حق بیمه دریایی آن است. بنا بر آنچه گفته شد قیمت فروش کالا در معاملات مبتنی بر CIF علاوه بر قیمت خود کالا، شامل حق

توضیحات: قرارداد مبتنی بر CIF متداول‌تر از دیگر قراردادهای مورد استفاده در تجارت دریایی است. شرایط CIF اساساً همانند C&F است، با این تفاوت که فروشنده علاوه بر تعهداتش در قرارداد مبتنی بر C&F، باید به هزینه خود، کالا را در طول سفر دریایی، بیمه کند. بنابراین طبق شرایط CIF فروشنده کالا را روی عرشه کشتی در بندر بارگیری تحویل می‌دهد و ترتیبات حمل و نقل و بیمه آنرا تا بندر مقصد فراهم می‌آورد. از اینرو ضروری است که نام بندر مقصد در قراردادهای مبتنی بر CIF مشخص

بیمه و کرایه حمل دریایی آن تا بندر مقصد مقرر در قرارداد فروش می‌شود.

بازرگانان می‌توانند این مشخصات حقوقی CIF را با معامله خاصی که مایلند انجام دهند منطبق سازند و در صورت لزوم تعدیلاتی در آنها به وجود آورند، به شرطی که تعدیلات مزبور لطمه‌ای به ویژگیهای اساسی آن وارد نکند. از جمله این تعدیلات می‌تواند پرداخت هزینه تخلیه کالا در بندر مقصد توسط فروشنده باشد. چنانچه طرفین قرارداد موافق باشند، با افزودن کلمه «تخلیه شده» (Landed) بعد از CIF، هزینه تخلیه برعهده فروشنده قرار می‌گیرد. البته تعدیل مزبور تغییری در نقطه تحویل کالا که لبه (نرده) کشتی است به وجود نمی‌آورد، بلکه تنها بر تقسیم هزینه‌ها میان خریدار و فروشنده مؤثر می‌باشد.

با توجه به ویژگیهای CIF، فروشنده علاوه بر انعقاد قرارداد فروش با خریدار، باید با متصدی حمل و نقل (حمل‌کننده) قرارداد حمل دریایی کالا، و با بیمه‌گر قرارداد بیمه حمل و نقل را منعقد سازد و سپس بارنامه دریایی و بیمه‌نامه (یا گواهی بیمه) را به انضمام سیاهه تجاری (فاکتور) تسلیم خریدار نماید. خریدار نیز در صورت انطباق آنها با شرایط مقرر در قرارداد فروش، قیمت کالا را به ترتیب پیش‌بینی شده در این قرارداد می‌پردازد. در این زمان است که مالکیت کالا به خریدار منتقل شده و برای او حق اقامه دعوی علیه متصدی حمل و نقل و بیمه‌گر به وجود می‌آید.

فروشنده عموماً باید کالا را از مسیر دریایی عادی حمل نماید، مگر اینکه در قرارداد فروش مسیر خاصی تعیین شده باشد. بارنامه‌ای که وی جهت خریدار تهیه می‌کند باید بارنامه دریایی «بدون نقص» (Clean) بوده و بر «قرار داشتن کالا روی عرشه کشتی» (on board)، یا «بارگیری آن در کشتی» (Shipped)، و حمل کالا تا بندر مقصد مقرر دلالت داشته باشد. بارنامه مزبور ضمناً، باید قابل انتقال (Negotiable) باشد.

فروشنده به علاوه موظف است بیمه‌نامه دریایی قابل انتقالی را تسلیم خریدار کند. این بیمه‌نامه باید خطراتی را تحت پوشش قرار دهد که طی سفر دریایی بیمه کالا در برابر آنها و در آن تجارت خاص مرسوم است. همچنین الزامی وجود ندارد که فروشنده کالا را در برابر تمامی خطرات بیمه کند، زیرا خطرات ویژه در مبادلات خاص تجاری یا خطراتی که خریدار برای حفظ منافع خویش مایل به بیمه کالا در مقابل آنها است، جزء خطرات مرسوم در حمل و نقل دریایی محسوب نمی‌گردند. بنابراین طرفین قرارداد فروش کالا نباید به عرف بیمه دریایی در تجارتی خاص بیش از اندازه تکیه کنند، زیرا گاه این عرف در بنادر مبدأ و مقصد تغییر می‌یابد و در صورت بروز اختلاف ممکن است بازرگانان و حتی دادگاهها تفاسیر کاملاً گوناگونی از آن داشته باشند. لذا طرفین در موارد مقتضی باید نوع بیمه‌نامه را در قرارداد فروش دقیقاً تعیین نمایند.

نکته دیگری که در این خصوص باید در نظر گرفته شود، تعیین مبلغ تعهد بیمه‌گر در صورت وقوع حادثه، و ارزی است که مبلغ مزبور بر آن اساس محاسبه می‌گردد. طرفین در قرارداد فروش معمولاً قیمت CIF کالا و درصدی معین مثلاً ۱۰ درصد این قیمت را که نفع مورد انتظار خریدار است به عنوان مبلغ بیمه تعیین می‌کنند. این مبلغ عملاً بر حسب ارزی تعیین می‌گردد که قرارداد بر اساس آن انعقاد یافته است.

سومین سندی که طبق شرایط CIF فروشنده ملزم است به خریدار ارائه دهد، سیاهه تجاری (فاکتور) می‌باشد. فروشنده باید این سند را کاملاً مطابق با شرایط قرارداد فروش تکمیل کند. مشاهده هرگونه عدم انطباقی، حتی در موارد جزئی، ممکن است مشکلاتی را به هنگام قبول اسناد از طرف خریدار و پرداخت قیمت ایجاد نماید. هنگامی که در معاملات مبتنی بر CIF پرداخت قیمت کالا از طریق اعتبارات اسنادی صورت می‌گیرد، بانکها طبق مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی، موظفند ضوابطی را برای قبول اسناد و پرداخت وجه اعتبار به ذینفع (فروشنده) در نظر گیرند، مگر اینکه در شرایط اعتبار ترتیبات خاصی در نظر گرفته شده باشد. عمده ضوابط مزبور عبارتند از:

۱- بارنامه دریایی باید «بدون نقص» بوده و بر «قرار داشتن کالا روی عرشه کشتی» یا «بارگیری کالا در کشتی» دلالت داشته باشد.

۲- اسناد بیمه باید به همان ارزی که اعتبار با آن گشایش یافته صادر شود و حداقل مبلغی که در آن برای پوشش بیمه تعیین می‌گردد می‌بایست قیمت CIF کالا به اضافه ۱۰ درصد آن باشد.

۳- سیاهه تجاری (فاکتور) نیز باید به نام متقاضی اعتبار (خریدار) صادر گردد و مبلغ آن از مبلغ مجاز در اعتبار تجاوز نکند. همچنین لازم است مشخصات کالا در سیاهه تجاری با مشخصات ذکر شده در اعتبار مطابقت داشته باشد.

در قراردادهای فروش بین‌المللی مبتنی بر CIF، طرفین می‌توانند توافق کنند که علاوه بر سه سند اصلی فوق‌الذکر، اسناد دیگری مانند گواهی مبدأ، سیاهه کنسولی و گواهی کیفیت نیز توسط فروشنده تهیه گردد. در صورت پیش‌بینی تهیه چنین اسنادی در قرارداد، خودداری فروشنده از ارائه آنها به نحو مقتضی، دارای همان آثار حقوقی است که امتناع وی از تسلیم اسناد اصلی به بار می‌آورد.

مختصات قرارداد فروش مبتنی بر CIF حکم می‌کند که اگر کالای بارگیری شده طی سفر دریایی آسیب دیده یا از میان برود، فروشنده باز هم بتواند اسناد اصلی اشاره شده را به خریدار ارائه و قیمت کالا را مطالبه نماید. خریدار نیز به نوبه خود می‌تواند در صورت وقوع هرگونه حادثه‌ای برای کالا که به آسیب دیدن یا از میان رفتن منجر شود، به استناد بارنامه علیه شرکت کشتیرانی یا مطابق بیمه‌نامه علیه مؤسسه بیمه، طرح دعوی

و در حدود شرایط مقرر در این اسناد تقاضای جبران خسارت نماید.

امروزه با استاندارد شدن بسیاری از اصطلاحات تجاری، ابهامات موجود در آنها، که می‌تواند سبب مشکلاتی گردد، به حداقل تقلیل یافته است. در این راستا اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) نیز تعهدات فروشنده و خریدار را در انواع قراردادهای فروش بین‌المللی کالا، از جمله در قرارداد مبتنی بر CIF، تنظیم نموده و به صورت یکنواخت درآورده است. طبق شرایط مورد بحث اهم تعهدات مزبور عبارتند از:

تعهدات فروشنده:

— انعقاد قرارداد حمل و پرداخت کرایه تا بندر مقصد مقرر.

— تحویل دادن کالا روی عرشه کشتی.

— اخذ مجوز صدور و در صورت لزوم پرداخت مالیات و عوارضی که به صدور کالا تعلق می‌گیرد.

— انعقاد قرارداد بیمه کالا در طول حمل

و نقل دریایی و پرداخت حق بیمه.

— تهیه سیاهه تجاری (فاکتور)، بارنامه بدون نقص و بیمه‌نامه یا گواهی بیمه جهت خریدار.

— پرداخت هزینه‌های تخلیه تا حدودی که جزء کرایه حمل محسوب می‌شود.

تعهدات خریدار:

— قبول تحویل کالا پس از حمل آن

به کشتی، هنگامیکه سیاهه تجاری (فاکتور)، بیمه‌نامه (یا گواهی بیمه) و بارنامه به وی ارائه می‌گردد.

— پرداخت هزینه‌های تخلیه، تا حدودی که جزء کرایه حمل محسوب نمی‌شود.

طرفین قرارداد فروش کالا، در صورت تمایل می‌توانند با افزودن واژه «اینکوترمز» (INCOTERMS) به دنبال CIF یا تصریح این مطلب که اینکوترمز ناظر بر قراردادشان خواهد بود، مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی در این خصوص را بر قرارداد خود حاکم گردانند. CIF اینکوترمز بر اصل حداقل مسئولیت فروشنده در زمینه بیمه کردن کالا مبتنی است. فروشنده تنها موظف است کالا را بر اساس شرایط F.P.A (بدون خسارت خاص) بیمه کند. شرایط مزبور بدان معنا است که در صورت وارد آمدن خسارت یا زیان جزئی (خاص) به کالا، بیمه‌گر مجبور به جبران آن نبوده و از این بابت معاف می‌باشد. با در نظر گرفتن وجود چنین محدودیتی در پوشش بیمه، بیمه‌گر اصولاً فقط هنگامی باید از عهده جبران خسارت وارده برآید که حادثه به کشتی و بار آن صدمه کلی وارد کرده باشد، مثلاً به گیل نشستن، آتش‌سوزی، غرق‌شدن. البته همانطور که ذکر گردید، خریدار به هنگام انعقاد قرارداد، بسته به نوع کالا، می‌تواند پوشش بیمه وسیع‌تری را از فروشنده بخواهد که در چنین صورتی تفاوت حق بیمه آن و حق بیمه بر اساس شرایط F.P.A به قیمت CIF کالا اضافه می‌شود. به علاوه، از نظر اتاق بازرگانی بین‌المللی مبلغ تعهد بیمه‌گر باید قیمت CIF کالا به اضافه ۱۰ درصد آن

باشد و در صورت وقوع حادثه حتی الامکان به ارزی پرداخت شود که قرارداد براساس آن انعقاد یافته است. بالاخره، بیمه نامه (یا گواهی بیمه) تهیه شده باید قابل انتقال باشد تا به هنگام انتقال بارنامه دریایی بتوان بیمه نامه را نیز به دیگری منتقل ساخت.

به طوریکه ملاحظه می‌گردد، براساس شرایط CIF، کالای فروخته شده عموماً در بندر مبدأ تحویل کشتی شده و از طریق دریا حمل می‌گردد. اتاق بازرگانی بین‌المللی نیز از این رویه غالب پیروی می‌کند، اما در رویه تجاری برخی کشورها علاوه بر شیوه حمل دریایی، حمل هوایی نیز می‌تواند در شرایط CIF کاربرد داشته باشد یا حتی تحویل کالا به جای بندر مبدأ (لبه کشتی) می‌تواند در بندر مقصد صورت گیرد. بدیهی است در حالت اخیر، تعهدات و مسئولیت‌های خریدار و فروشنده متفاوت از آنچه خواهد بود که فوقاً مورد بررسی قرار گرفت.

***

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی